

mgr Krzysztof Justyński

Komenda Wojewódzka Policji w Katowicach

Współdziałanie Policji z Państwową Strażą Pożarną na przykładzie województwa śląskiego

Abstrakt

Dynamiczne zmiany w środowisku bezpieczeństwa w wymiarze krajowym oraz lokalnym wymagają od instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo wewnętrzne podejmowania wspólnych działań zmierzających do zwiększenia poziomu ich efektywności. Elementami systemu bezpieczeństwa wewnętrznego odgrywającymi najistotniejszą rolę są dwie jednolite umundurowane formacje funkcjonujące w ramach administracji zespolonej w województwie. Każde z województw ma typowy katalog zagrożeń oraz doświadczeń w zapobieganiu i likwidacji skutków ich wystąpienia. Takim jest również województwo śląskie, w którym do współdziałania Policji oraz Państwowej Straży Pożarnej dochodzi często, zarówno w przypadku wystąpienia sytuacji godzących w bezpieczeństwo w skali makro, jak i mikro. Wypracowane w czasie współdziałania doświadczenia służą jego doskonaleniu nie tylko w województwie lecz również poprzez ich popularyzację poza jego granicami.

Słowa kluczowe: Policja, Państwowa Straż Pożarna, bezpieczeństwo wewnętrzne, zagrożenie, współdziałanie

Cooperation of the Police and the State Fire Service by the Example of the Silesia Province

Abstract

Rapid changes in safety environment both on the country and local level requires from the institutions responsible for internal security undertaking common activities aiming at the highest effectiveness of the operations.

The most important elements of the internal security are two uniformed units functioning within one provincial body. Every province faces different threats and has different experiences in preventive and relief operations. The Silesia province is the example where the Police and the State Fire Service often cooperate both in

macro and micro scale concerning safety. The experience resulting from the long lasting cooperation helps to improve the skills of both units not only within the province but also out of its boundaries.

Keywords: Police, State Fire Service, internal security, threat, cooperation

Systematycznie rosnący poziom zagrożeń oraz zmieniający się ich charakter wywołują potrzebę ciągłej kooperacji wielu podmiotów, które z mocy prawa posiadają możliwość wzajemnego wspierania się w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom pozostającym w sferze właściwości współdziałających podmiotów oraz likwidacji skutków tych zagrożeń. Przyjmując, iż zasadniczym motywatorem działań są właśnie potrzeby, można stwierdzić, że ich zaspokojenie potrzeb zmusza ludzi do efektywnego współdziałania z innymi. Przyczyną tego jest fakt, że w otaczającym nas świecie trudno wskazać pojedynczych ludzi czy też niewielkie ich grupy, które byłyby w pełni samowystarczalne i mogły samodzielnie funkcjonować i zaspokajać podstawowe potrzeby, bez odwoływania się do współdziałania z innymi. Toteż współdziałanie, współpraca czy wzajemne wspieranie się są wszechobecne w naszym codziennym życiu, a rozwój społeczeństw jest ściśle związany ze wzrostem wspomnianych, wzajemnych zależności¹. Zapewnienie bezpieczeństwa nie jest również możliwe bez współdziałania podmiotów ustawowo do tego powołanych. Przykładem wspólnych działań podejmowanych na rzecz bezpieczeństwa jest współdziałanie Policji z Państwową Strażą Pożarną.

Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej 12 czerwca 2001 roku podpisał porozumienie z Komendantem Głównym Policji o *współdziałaniu Państwowej Straży Pożarnej i Policji*. Takie same porozumienia, określające zasady współdziałania pozwalające na sprawne i efektywne prowadzenie połączonych działań, są podpisywane także na poziomie komend wojewódzkich i powiatowych. Współdziałanie PSP i Policji odbywa się zarówno na gruncie wspólnych działań ratowniczych, porządkowo-ochronnych, ewakuacyjnych, szkoleń i ćwiczeń, jak i w zakresie prewencyjnym.

---

1 J. Prońko, *Teoretyczne aspekty współdziałania*, [w:] red. E. Nowak i B. Wiśniewski, *Współdziałanie struktur organizacyjnych resortu spraw wewnętrznych i administracji z pozostałymi elementami systemu obronnego*, MSWiA, Warszawa 2006, s. 46.

Na podstawie wymienionego porozumienia, 18 grudnia 2008 r. Komendant Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Katowicach podpisał z Komendantem Wojewódzkim Policji w Katowicach Porozumienie o *współdziałaniu Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Katowicach i Komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach oraz podległych im jednostek organizacyjnych*. Jednocześnie utraciło moc porozumienie Śląskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Katowicach i Śląskiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej w Katowicach z 27 listopada 2001 roku w sprawie *zasad współdziałania jednostek organizacyjnych Policji i Państwowej Straży Pożarnej funkcjonujących na terenie województwa śląskiego*.

Zachowując nadrzędność przypisanych w ustawach zadań, strony wyraziły wolę ścisłej współpracy w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego na terenie województwa śląskiego. Zakresem współpracy objęto trzy obszary działania: planowanie operacyjne, działania interwencyjne oraz działania szkoleniowe². Planowanie operacyjne jest realizowane w postaci zabezpieczenia dokumentacyjnego, organizacyjnego i logistycznego działań operacyjnych i szkoleniowych. W jego zakres wchodzi:

- dokonywanie bieżących oraz modyfikowanie już istniejących analiz stanu bezpieczeństwa na terenie całego województwa, jak i poszczególnych obszarów objętych ochroną przez podległe jednostki;
- ustalanie oraz aktualizowania zasad współdziałania, alarmowania i dysponowania podległych i nadzorowanych jednostek, organizacji i podmiotów;
- współpraca w opiniowaniu dokumentacji dotyczącej bezpieczeństwa publicznego, w tym zabezpieczenia imprez masowych oraz bezpieczeństwa środków transportu.

Z kolei działania interwencyjne są realizowane w trakcie prowadzonych interwencji i obejmują bieżącą wymianę informacji z zakresu gotowości bojowej podległych operacyjnie i zadaniowo jednostek, organizacji i podmiotów oraz ich możliwości dysponowania na miejsce zdarzenia, udzielanie

---

2 Porozumienie pomiędzy Komendantem Wojewódzkim Państwowej Straży Pożarnej w Katowicach a Komendantem Wojewódzkim Policji w Katowicach z 18 grudnia 2008 r. o *współdziałaniu Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Katowicach i Komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach oraz podległych im jednostek organizacyjnych*, §1.

wzajemnego wsparcia technicznego i sprzętowego podczas wykonywanych czynności służbowych oraz wzajemne zabezpieczenie sprzętowe i logistyczne prowadzonych działań operacyjnych. Ponadto do działań interwencyjnych zaliczyć należy współpracę w powoływaniu i organizowaniu pracy zintegrowanego sztabu współdziałania, w tym zaplecza logistycznego oraz systemów łączności i powiadamiania, jak również udzielanie pomocy przy ustalaniu przyczyn wypadków, w których zostali poszkodowani ratownicy i policjanci. Ostatni obszar przedsięwzięć wchodzący w zakres działań interwencyjnych obejmuje wykonywanie innych czynności mających wpływ na podniesienie standardów bezpieczeństwa publicznego, do których należy zaliczyć wykonywanie czynności kontrolno-rozpoznawczych występujących zagrożeń oraz współdziałanie w czynnościach związanych z ustalaniem przyczyn zaistniałych zdarzeń, które wymagały interwencji organów bezpieczeństwa publicznego.

Działania szkoleniowe są realizowane natomiast poprzez planowanie i organizację doskonalenia zawodowego Państwowej Straży Pożarnej i Policji, a obejmują organizowanie wspólnych warsztatów, seminariów, ćwiczeń, manewrów i zgrupowań szkolno-treningowych, bieżącą wymianę doświadczeń i opinii o zakresie przydatności dostępnego sprzętu technicznego oraz współdziałanie i wzajemne konsultacje uwzględniające wdrażanie nowych rozwiązań technicznych.

Wymienione zadania strony porozumienia realizują poprzez uzgodnione i wdrożone procedury współdziałania, które są obowiązujące do stosowania przez strony porozumienia oraz podległe i nadzorowane jednostki terenowe, w zakresie właściwym do powierzonych zadań ustawowych. Za koordynację zadań wynikających z treści porozumienia odpowiadają odpowiednio, według właściwości, ze strony Państwowej Straży Pożarnej – kierujący komórką organizacyjną KW PSP właściwą dla spraw operacyjnych lub właściwą dla spraw szkoleniowych, natomiast ze strony Policji – Naczelnik Wydziału Sztab Policji KWP bądź Naczelnik Wydziału Kadr i Szkolenia.

Komendanci powiatowi i miejscy Policji i Państwowej Straży Pożarnej z chwilą otrzymania właściwego zakresu współpracy i współdziałania oraz procedur współdziałania, powiadamiania i alarmowania, zostali zobowiązani do wdrożenia ich w podległych sobie jednostkach. Dodatkowo strony porozumienia zostały upoważnione do wnioskowania, w celu prawidłowej realizacji zadań, o powołanie zespołów roboczych przewidzianych do

opracowania dokumentacji wymagającej zatwierdzenia przez właściwego komendanta wojewódzkiego oraz powołania przedstawicieli stron, przewidzianych do bieżących kontaktów roboczych.

Biorąc pod uwagę dane dotyczące wspólnych działań, należy stwierdzić, że najczęściej do współdziałania między Policją a PSP dochodzi w związku z obsługą zdarzeń drogowych. Wówczas zadania Policji polegają na:

- zabezpieczeniu miejsca zdarzenia i prowadzeniu działań ratowniczych;
- wyznaczeniu objazdów, informowaniu o nich i kierowaniu ruchem drogowym;
- umożliwieniu dojazdu służbom ratowniczym w rejon zdarzenia;
- prowadzeniu kwalifikowanej pomocy medycznej względem poszkodowanych.

Z kolei do zadań Państwowej Straży Pożarnej należy:

- prowadzenie działań pomocniczych w zakresie czynności dochodzeniowo-sledczych;
- oświetlenie terenu działań w trakcie czynności dochodzeniowych;
- kierowanie ruchem drogowym w przypadku niedostatecznej liczby policjantów.

Wiedza jest niezbędna do skutecznego i efektywnego działania. Na jej bazie podejmowane są decyzje zarówno w zakresie celów, jak i sposobów działania. Stanowi ona również podstawę procesu komunikacji interpersonalnej, która jest najważniejszym czynnikiem decydującym o skuteczności współdziałania. Nie można zatem mówić o skutecznym współdziałaniu bez prowadzenia wspólnych ćwiczeń, które polegają na praktycznym szkoleniu określonych struktur organizacyjnych współdziałających instytucji. Organizacja wspólnych ćwiczeń Policji i Państwowej Straży Pożarnej stanowi istotny element sprawdzający poziom przygotowania do prowadzenia wspólnych działań w sytuacjach kryzysowych. Odpowiednio przygotowane założenia, wykorzystanie środków pozoracji, powołanie zespołu podgrywającego pozwalają sprawdzić przyjęte algorytmy współdziałania oraz ocenić ich realność, jak również sprecyzować wnioski w celu dalszego doskonalenia. Mając powyższe na uwadze, 21 kwietnia 2016 r., w godz. 7.00–15.30, na 48 km + 500 Autostrady A1, kierunek: Republika Czeska, w części powiatu wodzisławskiego, zostało przeprowadzone wojewódzkie wieloszczeblowe ćwiczenie z zakresu zarządzania kryzysowego pod kryptonimem „Autostrada 2016”. Było to ćwiczenie epizodyczne z praktycznymi elementami użycia sił

i środków niezbędnych do realizacji celów. Założeniem ćwiczenia dotyczącego katastrofy drogowej z wieloma osobami poszkodowanymi było sprawdzenie skuteczności i efektywności działania służb ratowniczych polskich i czeskich na autostradzie A1, w rejonie strefy nadgranicznej. Zaznaczyć należy, że ćwiczenie było jednym z elementów przygotowania służb do mających się odbyć w lipcu 2016 r. Światowych Dni Młodzieży oraz szczytu NATO. Organizatorami ćwiczenia byli Wojewoda Śląski i Hetman Kraju Morawsko-Śląskiego. W ćwiczeniach udział wzięły następujące podmioty:

- Śląski Urząd Wojewódzki;
- Komenda Wojewódzka Policji w Katowicach;
- Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej;
- Wojewódzkie Pogotowie Ratunkowe w Katowicach;
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Lotnicze Pogotowie Ratunkowe – Region Południowy;
- Wojewódzka Inspekcja Transportu Drogowego w Katowicach;
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad – Oddział w Katowicach;
- Śląsko-Małopolski Oddział Straży Granicznej w Raciborzu;
- Prokuratura Okręgowa w Gliwicach;
- Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego;
- Urząd Miasta Jastrzębie Zdrój;
- Starostwo Powiatowe w Raciborzu;
- Starostwo Powiatowe w Wodzisławiu Śląskim;
- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny Nr 2 w Jastrzębiu Zdroju;
- Szpital Rejonowy w Raciborzu;
- Powiatowy Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rydułtowach i Wodzisławiu Śląskim;
- Wydział Zarządzania Kryzysowego Urzędu Wojewódzkiego Kraju Morawsko-Śląskiego;
- Komenda Wojewódzka Policji Kraju Morawsko-Śląskiego;
- Straż Pożarna Kraju Morawsko-Śląskiego;
- Pogotowie Ratunkowe Kraju Morawsko-Śląskiego.

Ćwiczenie zostało podzielone na dwa etapy. Etap I polegał na zamknięciu odcinka drogi A1, gdzie następnie realizowano przedsięwzięcia zaplanowane w ramach etapu II. Od strony Republiki Czeskiej zamknięcia dokonała czeska Policja, natomiast po stronie polskiej Policja wspólnie z Generalną Dyrekcją Dróg Krajowych i Autostrad. Ponadto wyznaczono objazdy odcinka

autostrady, na którym przeprowadzano ćwiczenie. Etap II polegał natomiast na podjęciu działań przez uprawnione podmioty w związku z wystąpieniem katastrofy komunikacyjnej.

Etap II rozpoczęto od przekazania przez Wojewódzkie Centrum Powiadomienia Ratunkowego informacji o zaistniałym zdarzeniu policyjnej służbie dyżurnej KPP w Wodzisławiu Śląskim. Dyżurny jednostki Policji, zgodnie z algorytmem, skierował podległe siły w rejon zdarzenia. Patrol, który pierwszy przybył na miejsce, po dokonaniu oceny sytuacji, podjął decyzję dotyczącą sił, które należy skierować na miejsce zdarzenia, a następnie przystąpił do udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej osobom poszkodowanym. Dowódca patrolu, w uzgodnieniu z Kierującym Działaniami Ratowniczymi z PSP (KDR), wyznaczył ponadto rejon wyczekiwania dla przybyłych sił. Dyżurny KPP w Wodzisławiu Śląskim powiadomił o zdarzeniu komendanta powiatowego Policji w Wodzisławiu Śląskim, dyżurnego KWP w Katowicach, powiatowe służby medyczne, Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego, Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej. Z kolei dyżurny KWP w Katowicach powiadomił komendanta wojewódzkiego Policji w Katowicach, dyżurnego KW PSP w Katowicach oraz dyżurnego WCPR i pozostałe właściwe służby. Na szczeblu komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach powołano sztab akcji, wyznaczono dowódcę akcji, uruchomiono Centrum Operacyjne KWP w Katowicach odpowiedzialne za koordynację i wspomaganie dowódcy akcji. Po zakończonej akcji ratunkowej, przystąpiono do czynności procesowych, po których zamknięciu przywrócono normalny ruch na autostradzie A1.

Podsumowując, ćwiczenie „Autostrada 2016” pokazało, że będące na miejscu zdarzenia kryzysowe siły policyjne potrafią właściwie współdziałać z jednostkami Państwowej Straży Pożarnej i pogotowiem ratunkowym. Brakuje natomiast podstaw prawnych umożliwiających takie współdziałanie z analogicznymi podmiotami ratunkowymi z Republiki Czeskiej, gdyż obowiązujące regulacje pozwalają czeskiej Policji na udział w czynnościach na terenie przygranicznym jedynie w trakcie pościgu transgranicznego. Możliwość udzielenia pomocy przez czechich policjantów w trakcie zdarzenia niewątpliwie wpłynęłaby na bardziej efektywne opanowanie zaistniałej sytuacji kryzysowej.

Współdziałanie Policji z Państwową Strażą Pożarną występuje także podczas innych zdarzeń, np. w związku z obsługą sytuacji kryzysowych

noszących znamiona klęski żywiołowej. Polega ono m.in. na: uzgadnianiu organizacji ruchu drogowego w rejonie prowadzenia działań ratowniczych, w tym dróg dojazdu sił ratowniczych, dróg ewakuacji ludzi i mienia, ustalaniu stref zagrożonych i zabezpieczeniu ich przed dostępem osób nieupoważnionych; pomocy w egzekwowaniu poleceń wydanych przez kierującego akcją ratowniczą dotyczących ewakuacji mieszkańców z zagrożonych obiektów, usunięcia pojazdów lub innego sprzętu utrudniającego prowadzenie działań, a także na wymianie informacji o ofiarach i osobach zaginionych.

W związku z wystąpieniem w dniach 7 i 8 lipca 2017 r. zagrożeń spowodowanych groźnymi zjawiskami atmosferycznymi na terenie powiatu raciborskiego, bezpośrednio po powstaniu zagrożeń działania podjęła Państwowa Straż Pożarna w Raciborzu, która skierowała w rejon zagrożenia zarówno siły i środki własne, jak i jednostki ochotniczych straży pożarnych (OSP) z całego powiatu. W działaniach wzięło udział 56 zastępów PSP, 150 zastępów OSP funkcjonujących w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym w liczbie 720 strażaków oraz 52 zastępy OSP spoza KSRG w liczbie 259 strażaków. Działania strażaków z powiatu raciborskiego wspierali strażacy z Gliwic i Tychów. Ponadto do usuwania skutków wykorzystano podnośniki z PSP Knurów i Rydułtowy oraz drabiny z JRG Gliwice Łabędy i Katowice Szopienice oraz OSP Toszek. Najwięcej sił i środków było zadysponowanych do działań na drogach wojewódzkich 919, 922, 425 – z uwagi na zawalone drzewami odcinki leśne. W sumie, w okresie od 7.07.2016 r. godz. 8.00 do 8.07.2017 r. godz. 24.00 odnotowano 113 zdarzeń. Z kolei na terenie miasta i gminy Kuźnia Raciborskiej oraz Nędzy Policja przyjęła 22 zgłoszenia bezpośrednio związane ze zdarzeniem. Podejmowane przez Policję działania ukierunkowane były przede wszystkim na organizację objazdów oraz kierowanie ruchem w rejonie prowadzonych działań ratowniczych oraz związane z usuwaniem skutków nawałnicy i udzielaniem pomocy poszkodowanym. Ogółem w działaniach wzięło udział 50 policjantów dysponujących 23 pojazdami.³

W tym miejscu należy również zwrócić uwagę na działania podejmowane na szczeblu samorządu. Od godzin wieczornych 7 lipca działania podejmowały gminy Nędza oraz Kuźnia Raciborska, gdzie został uruchomiony powiatowy magazyn przeciwpowodziowy, z którego wydawane były plandeki ochronne

---

³ Pismo starosty raciborskiego do Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach, TC. 5530.2.2017 z dnia 19.07.2017 r.

w celu zabezpieczenia zerwanych dachów. Przedstawiciel Referatu Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Starostwa Powiatowego zbierał oraz analizował informacje na powiatowym stanowisku kierowania PSP w Raciborzu (PCZK), które na bieżąco były przekazywane staroście. Podkreślić trzeba, że obecność przedstawiciela Starostwa we wspólnych pomieszczeniach PSP w Raciborzu, pełniących rolę PCZK, w znacznym stopniu pozwalała na pozyskiwanie informacji z tzw. „pierwszej ręki”, co dawało możliwość podejmowania działań wyprzedzających. Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego prowadził przede wszystkim działania wspomagające, w ścisłej współpracy z podmiotami zaangażowanymi w działania, tj. strażą pożarną i Policją. Działania wspomagające dotyczyły przede wszystkim organizacji punktu informacyjnego, uruchomienia całodobowych dyżurów, wprowadzania ograniczeń i zakazów wstępu w zagrożone miejsca, zapewnienia paliwa, drobnego sprzętu, napojów i wyżywienia dla jednostek biorących udział w akcji, zapewnienie środków transportowych, sprzętu budowlanego, agregatów prądotwórczych, plandek i lin, ocenianie i dokumentowanie szkód, powołanie komisji do szacowania szkód w mieniu prywatnym, gminnym i drzewostanie.⁴

Na zakończenie prezentowanych rozważań należy zwrócić uwagę na znaczenie współdziałania Policji i Państwowej Straży Pożarnej, które w ramach bieżącej działalności na rzecz bezpieczeństwa oraz w warunkach wystąpienia sytuacji kryzysowych są gwarantem akceptowalnego poziomu bezpieczeństwa. Przedstawione przykłady są na to najlepszym dowodem. Niezbędne w tym kontekście jest również podkreślenie, że współdziałanie to systematycznie doskonalone i dostosowywane do rosnących potrzeb, jest przedsięwzięciem złożonym z jednej strony, a z drugiej koniecznym z uwagi na brak możliwości samodzielnej realizacji zadań w warunkach interdyscyplinarności zagrożeń i działań zmierzających do ich eliminacji.

Literatura

- [1] Prońko J., *Teoretyczne aspekty współdziałania*, [w:] red. E. Nowak i B. Wiśniewski, *Współdziałanie struktur organizacyjnych resortu spraw wewnętrznych i administracji z pozostałymi elementami systemu obronnego*, MSWiA, Warszawa 2006.

---

4 Tamże.

- [2] Porozumienie pomiędzy Komendantem Wojewódzkim Państwowej Straży Pożarnej w Katowicach a Komendantem Wojewódzkim Policji w Katowicach z 18 grudnia 2008 r. o współdziałaniu Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Katowicach i Komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach oraz podległych im jednostek organizacyjnych.
- [3] Pismo starosty raciborskiego do Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Śląskiego Urząd Wojewódzki w Katowicach, TC. 5530.2.2017 z 19.07.2017 r.